"गव्यमाजं तथा चौद्भाविकं माहिषञ्च यत् । अश्वायाश्चैव नार्याश्च करेणूनां तथैव च" इत्युक्ताष्टविधक्षीररूपे क्षीरदशके "पुनः पचेत् दशक्षीरं सिताभ्यक्तचन्दनौ" सुश्रुतः ।

दशग्रामपति पु० दशानां ग्रामाणां पतिः उत्तरपदद्विगुः । दशग्रामाध्यक्षे । तत्प्रियोगादि मनुनोक्तं यथा

"ग्रामस्याधिपतिं कुर्यात् दशग्रामपतिं तथा । विंशतीशं शतेशञ्च सहस्रपतिमेव च । ग्रामे दोषान् समुत्पन्नान् ग्रामिकः शनकैः स्वयम् । शंसेद्ग्रामदशेशाय दशेशो विंशतीशिनम् । विंशतीशस्तु तत्सर्वं शतेशाय निवेदयेत् । शंसेद्ग्रामशतेशस्तु सहस्रपतये स्वयम् । यानि राज्ञप्रदेयानि प्रत्यहं ग्रामवासिभिः । अन्नपानेन्धनादीनि ग्रामिकस्तान्यवाप्नुयात् । दशी कुलन्तु भुञ्जीत विंशी पञ्चकुलानि च । ग्रामं ग्रामशताध्यक्षः सहस्राधिपतिः पुरम् । तेषां ग्राम्याणि कार्याणि पृथक् कार्याणि चैव हि । राज्ञोऽन्यः सचिवः स्निग्धस्तानि पश्येदतन्द्रितः" ।

दशग्रामिक त्रि० दश ग्रामा अधिकृतत्वेन सन्त्यस्य ठन् । तस्यादूरदेशादि कच्छा० चतुरर्थ्यां छच् वा । १दशग्रामाधिपे २तस्यादूरदेशादौ । स्त्रियां ङीष् चतुरर्थ्यां काश्या० ठञ् ञिठो वा । दाशग्रामिक तस्यादूरदेशादौ त्रि० ठञि स्त्रियां ङीष् ञिठे टाप् इति भेदः ।

दशग्रामिन् पु० दश ग्रामा अधिकृतत्वेन सन्त्यस्य इनि । दशग्रामाधिपतौ । "खसौम्ये दद्यात् ग्रामस्य पदं वा यत्र गच्छति । पञ्चग्रामी बहिः कोशात् दशग्राम्यथ वा पुनः" याज्ञ० ।

दशग्रीव पु० दश ग्रीवा अस्य । १रावणे ।

"पुष्पोत्कटायां जज्ञाते द्वौ पुत्रौ राक्षसेश्वरौ । कुम्भकर्णदशग्रीवौ भुवेनाप्रतिमौ भुवि" । "दशग्रीवस्तु सर्वेषां श्रेष्ठो राक्षसपुङ्गवः । महोत्साहो महावीर्यो महासत्त्वपराक्रमः" भा० व० २७४ अ० । २अक्षुरविशेषे "दशग्रीवश्च बाजी च गोवशाखा दशारवः । टिट्टिभो विटभूतश्च संस्थादर्शेन्द्रतापनः" भा० व० ९ अ० । ३दशग्रीवस्य पुत्रभेदे । "शिशुपालो दशग्रीवो रौक्मेयोऽथोपदिशो बली । सदामृक्षयमा वीरा वीर्यवन्तो महाबलाः" हरिवं० ११७ अ० । ४एकादशमन्वन्तरीयेन्द्रशत्रुभेदे तदुपक्रमे गरु० पु० ८७ अ० "एकैकस्मिंश्चकस्तेषां गन्धर्वेन्द्रश्च वै द्वयः । दशग्रीवो रिष्टकश्च स्त्रीभ्यो घातयिष्यति" ।

दशज्योति(स्) पु० दशभ्राजः पुत्रभेदे । "दशभ्राजस्तु त्रयः पुत्राः प्रजावन्तो बहुश्रुताः । दशज्योतिः शतज्योतिः सहस्रज्योतिरेव च । दशपुत्रसहस्राणि दशज्योतेर्महात्मनः" भा० आ० १ अ० ।

दशत् स्त्री दश परिमाणमस्य अति । दशानां वर्गे-दशके दशसङ्ख्यायाम् । "स वै दक्षिणा नयन् । अन्यूना दशतो नवेद्यथा एकां दाक्षन्न स्यादृशभ्यस्तेभ्यो दशतमुपावर्त्तयेद्यथा द्वे दाक्षन्न स्यात् पञ्चभ्यस्तेभ्यो दशतमुपावर्त्तयेद्यथा त्रीणि दाक्षन्न स्यात्त्रिभ्यस्तेभ्यो दशतमुपावर्त्तयेद्यथा पञ्च दाक्षन्न स्यादृभ्यो तथा दशतमुपावर्त्तये देवमा शतात्तयो ह्यस्यैषान्यूना विराडसि लोके काम-दुघा भवति" शतब्रा० ९।५।८।१६। "या प्रथमा दशदयं स लोको या द्वितीयान्तरिक्षं तया तृतीया द्यौः सेममेव लोकं प्रथमया दशतारोहन्नन्तरिक्षं द्वितीयया दिवं तृतीयया तथैवैतद्यजमान इममेव लोकं प्रथमया दशता रोहत्यन्तरिक्षं द्वितीयया दिवं तृतीयया" ८।५।२।१५ । "एकादश दशत आलभते । एकादशाक्षरा वै वीर्यं त्रिष्टुविन्द्रियस्यैव वीर्यस्यावरुद्ध्या एकादश दशत आलभते दश वै पशोः प्राणा आत्मैकादशः प्राणैरेव पशूनुत्समर्द्धयति" शत० ब्रा० १२।२।५।४ ।

दशतय त्रि० दशावयवा यस्य दशानामवयवा वा संख्यायाः अवयवे तयप् । १दशसंख्यायां २तत्संख्यान्विते त्रि० स्त्रियां ङीप् । "अथास्य संस्तविका देवा इन्द्रः सोमो वरुणः पर्जन्य ऋतव आग्नावैष्णवं हविर्न त्वक्संस्तविको दशतयीषु विद्यते" निरु० ७।८ । "तदेकमेव जातवेदसं गायत्रं तृचं दशतयीषु विद्यते" २० ।

दशति स्त्री दशावृत्ता दश नि० । दशावृत्तदशके शतसंख्यायां "कालेन महता कद्रुरण्डानां दशतीर्दश । जनयामास विप्रेन्द्र !" भा० आ० १६ अ० । यथा "दशावृत्ता नव नवतिः तथा दशावृत्ता दश दशतिः शतमित्यर्थः । दश दशतीर्दशशतानीत्यर्थः नीलक० । तत्संख्यायाञ्च "ओङ्कारस्याथ जायन्ते सुतयो दशतिर्दश" भा० उ० १०७ अ०

दशदशिन् त्रि० दशावृत्ता दश परिमाणमस्य इनि । शतगुणिते स्त्रियां ङीप् । [धर्मभेदे दशकशब्दे दश्यम् ।

दशधर्म पु० दशविधो धर्मः । सर्ववर्णसाधारणे मनूक्ते

दशधा अव्य० दशानां प्रकारः धाच् । दशप्रकारे "गायत्रीं दशधा जप्त्वा ततः सन्ध्यां समाचरेत्" भवि० त० । "श्रुते धर्मे रिक्तस्थानं दशधा परिकल्पयेत्" मनुः ।